

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ในมาตรา 46 บุคคลที่อยู่รวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุง รักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545) มาตรา 7 กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ต้องส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตราที่ 27 ได้กล่าวว่า ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้จัดทำสาระของหลักสูตรเองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงของผู้เรียนสามารถทำได้หลายลักษณะ คือ พัฒนาในลักษณะการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ ปรับรายละเอียดของเนื้อหา ปรับปรุงสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ จัดทำสื่อการเรียนรู้ขึ้นมาใหม่ และการจัดทำเนื้อหารายวิชาเพิ่มเติม นอกจากนี้ ในการพัฒนาหลักสูตรควรเปิดโอกาสให้ชุมชนหรือบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถเข้ามามีส่วนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะปราชญ์ชาวบ้าน หรือ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญและมีความเข้าใจในเรื่องราวของท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นวิทยากรสำคัญที่สามารถให้คำปรึกษา และถ่ายทอดความรู้ในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี (กรมวิชาการ, 2534. หน้า 15-16) ลักษณะการจัดทำหลักสูตรดังกล่าวสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่กระจายอำนาจให้โรงเรียนดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดทำรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติมของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีทัศน์ของสถานศึกษาความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม

ในส่วนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมที่เกี่ยวกับชีวิตและชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องตามแนวทางที่กล่าวไว้ในเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ว่า "สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานที่เข้มข้นตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน ให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้" (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544. หน้า 7) นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นหน่วยการเรียนรู้ หรือรายวิชาใหม่ ๆ ที่มีความเข้มข้นอย่างหลากหลาย

สาระการเรียนรู้กลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงาน อาชีพ และเทคโนโลยี มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมถึงเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาไทยมาใช้ในการทำงานอย่างถูกต้องเหมาะสม มีคุณธรรม และจริยธรรม สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ เห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่องาน ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน อันจะนำไปสู่การให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัดและคุ้มค่า

สาระการเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ มีสาระที่เกี่ยวข้องในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี คือ สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว สาระที่ 2 การอาชีพ สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ทั้งนี้ นักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 จะได้เรียนรู้ในการดำรงชีวิตและงานอาชีพ สามารถช่วยเหลือตนเอง ครอบครัวและชุมชน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน สร้างดัดแปลงสิ่งของมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ยึดการทำงาน การแก้ปัญหาบนพื้นฐานของการใช้หลักการและทฤษฎีเป็นหลัก เป็นงานเพื่อการดำรงชีวิตในครอบครัว สังคมและงานเพื่อการประกอบอาชีพ งานทั้งสองประเภทนี้ เมื่อผู้เรียนได้รับการฝึกฝนตามกระบวนการ

เรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ผู้เรียนจะได้รับการปลูกฝังและพัฒนาให้มีคุณภาพและศีลธรรมการเรียนรู้จากการทำงานและการแก้ปัญหาพร้อมมือและแข่งขันในระดับสากลในบริบทของสังคมไทย

จังหวัดสุรินทร์ เป็นจังหวัดที่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในกระบวนการผลิตของเกษตรกรยังต้องอาศัยปัจจัยภายนอก เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดวัชพืช สารเคมีกำจัดศัตรูพืช สอร์โม่เร่งการเจริญเติบโต สิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงทางด้านต้นทุนการผลิต ซึ่งเป็นมูลเหตุหลักของภาระหนี้สินที่เพิ่มมากขึ้น ทางด้านสุขภาพร่างกายของเกษตรกร โดยได้รับพิษโดยตรงจากการใช้สารเคมี และจากการตรวจหาสารเคมีในเลือดของเกษตรกรรวมทั้งประชาชนทั่วไป พบสารเคมีในเลือดระดับเสี่ยงและระดับไม่ปลอดภัยเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลให้เกิด ความเจ็บป่วยและพิการ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์. 2545) และยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้เสื่อมโทรม โดยเฉพาะสภาพดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ไม่สามารถทำการเกษตรใดๆ ได้ (เอียด ดีพูนและคณะ. 2548. หน้า 6) และเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาจึงได้น้อมนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงผสมผสานกับภูมิปัญญาของปราชญ์ชาวบ้านในชุมชนมาแก้ไขปัญหา ขณะเดียวกันรัฐบาลได้ประกาศนโยบายให้จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดนำร่องในด้านเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์คือ รักษาความสมดุลฟื้นฟูธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ลดต้นทุนการผลิต การทำให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีสุขภาพดี ตลอดจนการเพิ่มศักยภาพการผลิตสินค้าที่มีความสามารถในการแข่งขัน และเตรียมความพร้อมในตลาดโลก ประกอบกับจังหวัดสุรินทร์มีต้นทุนทางสังคม ซึ่งเป็นแหล่งอารยธรรมของปราชญ์ชาวบ้านที่ได้ดำเนินการเกษตรอินทรีย์ ซึ่งทางจังหวัดได้ดำเนินการส่งเสริม และพัฒนาเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่องตามขั้นตอนมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลตลอดเรื่อยมา (สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สุรินทร์ เล่ม 1.2547.หน้า ก)

ชุมชนบ้านอังกัญ ตำบลกังแอน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ เป็นชุมชนที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นหลากหลายผนวกกับมีปราชญ์ชาวบ้านที่ได้ทดลองเรียนรู้ และสั่งสมภูมิปัญญาสืบทอดมายาวนาน ซึ่งในชุมชนก็ได้มีการดำเนินการด้านเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจังจนประสบความสำเร็จ (เอียด ดีพูนและคณะ. 2548. หน้า 31) ซึ่งนับเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชื่อเสียงในการทำเกษตรอินทรีย์ จะเห็นได้จากการเข้ามาศึกษาดูงานของคณะบุคคลทั้งที่เป็นราชการและหน่วยงานเอกชนรวมไปถึงเกษตรกร นักเรียน นักศึกษา พระสงฆ์ ประชาชนทั่วไป บุคคลเหล่านี้ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ โดยการบรรยายและการปฏิบัติจากปราชญ์ชาวบ้าน (เอกสารประกอบการศึกษาดูงาน.2545) และในขณะเดียวกันโรงเรียนปราสาทศึกษาคาร

ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนได้เล็งเห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ และต้องการนำเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอน เพื่อที่จะปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตั้งแต่เยาว์วัย พร้อมกับสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้ให้คงอยู่ ผสมกับความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้บุตรหลานของตนได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งที่มีอยู่ในชุมชนซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในภูมิปัญญา มีทักษะในการทำงาน เกิดความภาคภูมิใจ ความรัก ความผูกพันกับท้องถิ่นของตน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรสาระเพิ่มเติม เรื่องเกษตรอินทรีย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นโดยเป็นหลักสูตรระดับหน่วยการเรียนรู้ที่จะนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในสาระเพิ่มเติมหรือรายวิชาเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานตามกระบวนการทำงาน กระบวนการเรียนรู้จักอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมกับมีจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้คงอยู่คู่สังคมแห่งการเรียนรู้และชุมชนสืบต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาหลักสูตรสาระเพิ่มเติม เรื่องเกษตรอินทรีย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพหลักสูตรสาระเพิ่มเติมเรื่องเกษตรอินทรีย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อทดลองใช้และศึกษาผลการใช้หลักสูตรสาระเพิ่มเติมเรื่องเกษตรอินทรีย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดย
 - 2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเกษตรอินทรีย์ก่อนเรียนกับหลังเรียน
 - 2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเกษตรอินทรีย์หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75
 - 2.3 เปรียบเทียบเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมก่อนเรียนกับหลังเรียน
 - 2.4 ศึกษาทักษะการปฏิบัติงานของผู้เรียนที่เรียนหลักสูตรสาระเพิ่มเติมเรื่องเกษตรอินทรีย์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้หลักสูตรสาระเพิ่มเติม เรื่องเกษตรอินทรีย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เชื่อมโยงมาตรฐานสาระการเรียนรู้ที่กำหนดจากหลักสูตรแม่บทกับสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น
2. ได้แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสาระเพิ่มเติม เรื่องเกษตรอินทรีย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน
3. ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ และตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม เกิดทักษะการปฏิบัติในการดำเนินชีวิตที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งร่วมดูแลรักษา อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตการวิจัยตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน โดยกำหนดขอบเขตในแต่ละขั้นตอนออกเป็น 3 ด้าน คือ ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ขอบเขตด้านเนื้อหา และขอบเขตด้านตัวแปร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาคุณภาพของหลักสูตรสาระเพิ่มเติม เรื่องเกษตรอินทรีย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 3 ท่าน
2. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรสาระเพิ่มเติมเรื่องเกษตรอินทรีย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การพัฒนาหลักสูตรสาระเพิ่มเติมเรื่องเกษตรอินทรีย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรสาระเพิ่มเติมเรื่องเกษตรอินทรีย์ ประกอบด้วย

1. หลักสูตรสาระเพิ่มเติมเรื่องเกษตรอินทรีย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีองค์ประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ โครงสร้างเนื้อหา อัตราเวลาเรียน คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้ แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสาระการเรียนรู้ เวลาที่ใช้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่ใช้ประกอบหลักสูตร

2. เนื้อหาสาระที่จะนำมาสร้างหลักสูตรสาระเพิ่มเติมเรื่องเกษตรอินทรีย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย

ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปุ๋ยอินทรีย์น้ำรู้ น้ำสกัดชีวภาพ สารพัดประโยชน์ ปฏิบัติการทำน้ำสกัดชีวภาพ ปุ๋ยหมักกองักษ์ดิน และปฏิบัติการทำปุ๋ยหมัก

ขอบเขตด้านตัวแปร

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรสาระเพิ่มเติมเรื่องเกษตรอินทรีย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้และศึกษาผลการใช้หลักสูตรสาระเพิ่มเติม เรื่องเกษตรอินทรีย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนปรางสาทศึกษาคาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 1 ห้อง นักเรียนจำนวน 40 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยนำหลักสูตรสาระเพิ่มเติมเรื่องเกษตรอินทรีย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปทดลองใช้โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและวัดเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมก่อนเรียนกับหลังเรียน และศึกษาทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนที่เรียนหลักสูตรเรื่องเกษตรอินทรีย์ โดยมีเนื้อมหาดังนี้ ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปุ๋ยอินทรีย์น้ำรู้ น้ำสกัดชีวภาพสารพัดประโยชน์ ปฏิบัติการทำน้ำสกัดชีวภาพ ปุ๋ยหมักกองรักษ์ดิน และปฏิบัติการทำปุ๋ยหมัก

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ การเรียนโดยใช้หลักสูตรสาระเพิ่มเติมเรื่องเกษตรอินทรีย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เจตคติต่อสิ่งแวดล้อม และทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนที่เรียนหลักสูตรเรื่องเกษตรอินทรีย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาหลักสูตรสาระเพิ่มเติม หมายถึง การปรับหรือเพิ่มเติมนายละเอียดเนื้อหาวิชาขึ้นมาใหม่ ตามหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อใช้สอนเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ให้สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการ และข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนปราสาทศึกษาคาร อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจัดทำเป็นหลักสูตรสาระเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเรื่องเกษตรอินทรีย์ จำนวน 7 แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเวลา 16 ชั่วโมง ซึ่งมีองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ โครงสร้างเนื้อหา อัตราเวลาเรียน คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้ แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

2. ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง แนวคิด วิธีการ ความรู้ความสามารถ ของบุคคล ในท้องถิ่นที่มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ด้านการทำน้ำสกัดชีวภาพและการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

3. เกษตรอินทรีย์ หมายถึง การทำการเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต เน้นการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด และน้ำสกัดชีวภาพ ในการวิจัยในครั้งนี้ จะศึกษาการทำน้ำสกัดชีวภาพและการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก่อนและหลังเรียน หลักสูตรสาระเพิ่มเติมเรื่องเกษตรอินทรีย์ ในด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่งวัดได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. ทักษะการปฏิบัติงาน หมายถึง กระบวนการปฏิบัติและผลงานของนักเรียนจากการเรียนหลักสูตรสาระเพิ่มเติมเรื่องเกษตรอินทรีย์ โดยวัดด้านความพร้อมในการเตรียมงาน การปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการ ความร่วมมือภายในกลุ่ม ความมีน้ำใจ และการปฏิบัติงานตามเวลาที่กำหนด ในด้านผลงานวัดจาก ระยะเวลาในการหมัก กลิ่น/สี/รสชาติ ลักษณะทางกายภาพ การใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ ถูกต้องตามอัตราส่วน และคุณภาพของผลงาน

6. เจตคติต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของนักเรียนต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งการเห็นความสำคัญ ตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมพร้อมที่จะร่วมดูแลรักษาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งวัดได้ด้วยแบบวัดเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมที่ บำรุงศักดิ์ บุรสิทธิ์ (2548. หน้า 162) สร้างขึ้น